

Veckans växt v. 35 2011

Rörflen (*Phalaris arundinacea* L.)

I arbetet med att försöka ställa om Sverige till större användning av bioenergi framstår rörflen som en av de mer lovande kandidaterna, vid sidan av Salix.

Rörflen är ett upp till 3 m högt och flerårigt gräs som framför allt växer på fuktigare områden (våt- och översvåmningsmarker, diken) och gärna på mullrika jordar. Den sprider sig snabbt och effektivt med hjälp av underjordiska utlöpare (rhizomer). På så sätt kan den tjäna som effektivt skydd längs med erosionskänsliga vattendrag. Vippan är mer eller mindre samlad men blir mer öppen under blomningen för att maximera pollineringen. Då får den en karaktäristisk smalt trekantig form. Vippans färg varierar från olika bruna nyanser till rödviolett; vissa starkt purpurfärgade kloner skulle nog kunna förädlas för prydnadsändamål! Rörflen finns utbredd över hela landet med undantag för de nordligaste fjälltrakterna.

Också rörflen har varit föremål för förädling. Tidigare Svalöf Weibull AB (numera Lantmännen SW Seed) hade under perioden 1989-2004 ett särskilt förädlingsprogram inriktat mot industri och bioenergi med flera viktiga förädlingsmål (Ericson et al. 2009):

1. hög torrsubstansavkastning*
2. långa kraftiga strån med långa internoder
3. små blad
4. en hög frekvens av fertila skott (positivt för fröproduktionen)
5. bra vinterhärdighet, samt
6. motståndskraft mot skadegörare.

Åtminstone en godkänd sort - 'Bamse' - blev resultatet av den 15 år långa satsningen. Det finns ytterligare sorter framtagna världen runt, varav den tidigaste som undertecknad har kunnat finna kom redan 1946. Märkligt nog finns idag inga sorter registrerade vare sig på den svenska eller gemensamma sortlistan för EU. I Norden odlas rörflen framför allt i Finland (c. 20 000 ha). Efter att

ha odlats på c. 5 000 ha för 10-15 år sedan sjönk intresset i Sverige. Nu har emellertid nya initiativ tagits i Västerbotten där man med landsbygdsmedel driver nya projekt för produktion av förnyelsebar energi. Än är inte rörflen uträknad!

En dekorativ klorofyllmutant av rörflen med ljusa bladkanter - *Ph. arundinacea* 'Picta' -odlades redan på 1600-talet i Sverige och finns noterad av Olof Rudbeck (d.ä.) i hans *Deliciae vallis Iacobae, Sive Jacobs daal* (1666), dvs. nuvarande Ulriksdal.

Text och foto: Jens Weibull

Källor:

1. Ericson, L., B. Andersson, C. Palmberg & E. Lindvall (2009) Rörflen - växtförädling, sortframställning och utsädesproduktion ([rapport](#))
2. Jordbruksverket (2011) Sortlista 2011 ([länk](#))
3. Common catalogue of varieties of agricultural plant species ([länk](#))
4. www.skud.se

* Torrsubstans är den mängd växtmaterial som finns kvar när all väts